Pest'a, Vineri, 8. dec., 27. nov., 1871. **Nr. 119—587.** Anulu alu patrulea MDCCCLXX.

Locuinti'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a tragatoriului [Lövészutcza], Nr 5.
Scrisorile nefrancate nu se voru primí decatu numai de la corespundintii regulari ai „Federatiunii.“ Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretiulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . 12 „ „ „
Pentru Romani'a:
pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „
Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taca'a timbrale pentru fiesce-care publicatiune separatu. In loculu deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 26. nov. / 7. dec. 1871.

In camer'a Ungariei desbaterile generali a supr'a b u g e t u l u i se inchiara eri. Motiunea (proiectulu de resolutiune) deputatiloru d'in clubulu natiunale o presentà D. M i l e t i c i u, carele cu acesta occasiune dechiarà cà, sustienendu-o va adauge in numele seu propriu câte-va motive si va desvoltá cellea cuprinse in motiune. Peccatu inse, cà acestu emininte barbatu, lipsiudu-i cunosciinti'a limbei magiare, nu pote avé in camera successulu, ce de altmintrea ar' meritá bine argumentatele salle cuventàri. — D. Colomanu G i t z y, corifeulu centrului stangei, nu se potù rabdá, ca sè nu vina, si cu acesta occasiune, a dovedí, cà facia cu natiunalitatile osebire nu este intre partitulu guvernului si intre cellu pseudoliberale oppositiunale. Dsa, vorbindu in contr'a motiunii, dîsse doue mari neadeveruri, unulu: cà deputatii natiunali prin purcederea loru sustienu àgitatiunile si astfelu impedeca increderea, si altulu: cà romanii Transsilvani ar' fi partecipatu cu glotele nu numai la alegerile municipali, ci si la alle deputatiloru pentru dieta! Mai lipsiá ca prealiberalulu Gitzy sè laude legea electorale d'in Transsilvani'a. Pàna candu magiarii, fia guvernamentali, fia oppositiunali toti pseudo-liberali, voru vorbì totu in acestu limbagiu, agitatiunile, provocate de dumnealoru, nu voru incetá si increderea nu se va consolidá. — Ministrulu de financie, Kerkapolis, atâtu cu ocasiunea presentarii bugetului, câtu si in replicele salle, vre sè faca pre deputati a crede, cà Ungari'a ar' fi a dou'a California de auru, ce se pote aduná cu lopat'a. Inse dep. Ernestu S i m o n i, (d'in stang'a estrema) prin nimeritele salle reflessiuni desvelìndu ranele financiarie alle regatului Ungariei, recorì pucintellu fervorea optimistului ministru si a partitului guverniale. Cu tote acestea, precum se pote totu de-un'a prevedé, bugetulu fù, firesce, primitu de base desbateriloru speciale. Incidentulu cu punerea in accusa a ministrului de interne Tóth Vilmos inca s'a inlaturatu. Majoritatea adeca respinse propunerea lui Tis'a, neadmitendu a fi luata la discussiune.

In fericit'a Cislaitania se facu pregatirile pentru lupt'a electorale. In siese provincie, alle caroru diete au fostu dissolvate d'in nesce preteste de nemica, guvernulu pescuesce cu manoperele salle centralistice, punendu in lucrare totu apparatulu moscenitu de la fabricantulu Schmerling, de care s'a folositu pàna acum tote guvernele câte se perondara in Cislaitani'a. In tierrele adeveratu constitutiunali. cum sunt Augli'a, Belgiu, etc. mai nainte de tote trebue sè esiste una majoritate, dupa care si d'in care se formedia guvernulu, la noi inse atâtu d'in colo câtu si d'in coce de riulu Lait'a (mai bine Lete) se afla pre locu gat'a unu guvernu constitutiunale (!), apoi acestu-a se ingrigesce a-si formá ellu majoritatea necessaria spre a domnì dupa placu. Pàna candu? Ast'a e, ceea ce asceptàmu sè vedemu. Centralistii sciu prea bine cà ne isbutindu asta data se facu impossibili pentru totu deaun'a, deci lucra cu potere de aburi spre a si assecurá successulu.

Spriginitoriulu, scutulu, radiemulu, protectoriulu teutonismului, noulu conte si noulu solu allu Ostrungurlei la curtea de Londinu, coconulu B e u s t, in calletori'a sa trecundu prin Paris, merse a cercetá pre D. T h i e r s. D'in acestu incidinte diuariulu d'in Paris, „Figaro“ pune dlui Beust câte-va intrebari, cari illustredia revelatiunea publicata si in Nr. 113. „Fed.“ Diuariulu francese intreba, daca cu ocasiunea acestei cercetàri au fostu vorb'a a) despre anumite negotiatiuni, cari se infrase la inceputulu resbellului franco-prussienescu; b) despre unu tratatu scrisu de man'a dlui Beust, in a carui potere Austri'a, de una-data cu 100.000 italiani, aveà sè partecipe la resbellu in favorea Franciei si c) despre causele si motivele cari fecera de Austri'a nu si implinî oblegamentulu. — Dl. Beust ca ageru diplomatu si ca omu intieleptu nu va stricá prin desmintîre reclamulu ce se face dlui Andrassî, carele au dechiaratu cà este successorulu nu numai in postu ci si in politica, allu dlui Beust, — deci sè nu ne asceptàmu la vre unu respunsu; diplomatii baga in teca assemene fleacuri, nu ca cei dela „Telegrafulu Rom.“ cari la intrebarea, cà ore confusiunea politica intre romanii Transsilvani nu se datedia de la ominos'a dî, candu s'a mancatu una clisa de 12 centenari in an 1865 la Clusiu in cas'a lui M . . . situata in Magyar utcza? „Asi! dîcu cavallerii de la „Teleg. R.“ confussiunea politica se datedia mai de multu; adeca de la 186¾, candu se mancase nu una clisutia „magyara“ de 12 cent., ci una cliso ca „nemtiesca“ de 40 centenari!“ . . Trebue cà và fi fostu bine afumata, de o mirosa si asta-di activistii, cari se unsese atunci pre buze totu pentru activitate. Slabi diplomati, cei ce in locu d'a se sterge pre buze de remasîtiele clisutiei, se incurca in banuela d'a se fi unsu si cu cliso.a. Unsiloru! v'ati „unsu.“ — Beust se dîce a fi fostu unsu de Napoleonu. unsu de Bismarcu si unsu in Vienn'a, unde i-a fostu pre mana si clis'a si cutîtulu, dara ellu nu spune cà s'a unsu; totu-si „Telegrafistii“ nu voru sè stee — in politica — de vorba cu astfeliu de nechiamati, (intielege: neunsi) cari striga . . . dumnea loru stau de vorba, numai cu d. Beust.

Situatiunea in F r a n c i'a devine d'in ce in ce mai critica; in cercurile conservativiloru semnele de nesecurantia si desplacere se immultiescu d'in dî in dî. Patimele partiteloru devinu d'in ce in ce mai necuviinciose in manifestatiunile loru. Rosii, Legitimistii si Bunapartistii, isbescu pre tote dîllele in guvernu, carele nu totu de aun'a se apera cu istesîme, — essecutarile pentru delicte curatu politice, precum cea de la Marsili'a, si alte neghiobìe, adaugu multu la incurcatur'a in care se afla D. Thiers. — In 4. dec. se deschise a d u n a r e a n a t i u n a l e. Va avé de lucru cu redicat'a, cà-ce d'in sessiunea trecuta i-a remasu de moscenire 107 proiecte de legi osebite, motiuni, etc. Cestiunea stramutarii parlamentului la Paris, inca va fi un'a d'in principalile preoccupatiuni a le deputatiloru. — Ominos'a dî de 2. dec. este dî de seriose meditatiuni pentru Franci'a. Innainte cu 20 de anni fù in acesta dî nemicita republic'a francese si unu annu mai tardîu se nascù imperiulu. Una mare fàra-de-lege, unu mare successu si una mare restornatura este istori'a celloru 20 de anni la cari reprivesce Franci'a in diu'a de 2. dec. Este totu-si unu lucru, care ciclulu ne reduce la acellu-a-si punctu. Au fostu spaim'a de revolutiune, carea dede occasiunea binevenita omeniloru loviturei de statu, este reintorcerea spaimei de terrorismu, care impinge guvernulu actuale la fapte de resbunare, ca cellea de la Satori si Marsili'a si cari au sè urmedie inca. Dorerosa situatiune! candu in Franci'a regimulu nu se pote intemeiá pre dereptate si blandetie, ci numai pre uciderì si loviture de statu.

Cuventulu de tronu allu Regelui Italiei, cu tote frasele ce cuprinde, nu are atât'a insemnetate ca insu-si faptulu cà sessiunea parlamentaria se deschise in Rom'a. Daca Regele se crediù in dreptu a anunciá cà se afla in relatiuni amicabili cu tote poterile straine, au dîssu adeverulu curatu, pentru cà neci una potere straina nu pote avé de cugetu a suscepe espeditiune cruciata pentru revindicarea poterii lumesci a Ponteficelui. Pana candu Franci'a va avé pofta d'a se incumetá la intreprinderi de acestu felu, pana atunci lumea se va fi dedatu cu starea lucruriloru in Rom'a, si fiitoriulu Pontefice va fi destullu de intieleptu a negotiá impacatiune cu guvernulu Italiei. Ilei. Ponteficele si clerulu sunt in dreptu a crede, cà besericei catolice se dede vehemente lovitura, dar' sè se mangaie cà poterea spiretuale a Patriarcului Romei, prin perderea poterii lumesci, va cresce, inse cea mai sanetosa politica ce ar' trebui sè adoptedie scaunulu Romei, ar' fi d'a trage folose d'in connesiunea sa cu poporulu italienescu. Ponteficele suveranu (Pap'a-Rege) au fostu inimicu si constantu conspiratoriu in sinulu Italiei, Ponteficele italienescu inse ar' immarì influinti'a natiunii si a patriei salle in tota lumea catolica. Iubesce ore Ponteficatulu natiunea sa mai multu decâtu domnirea lumesca? si cunosce-va adeveratele interesse alle besericei pentru ca sè adopte si sè urmedie assemene politica? Este secretulu viitoriului. Dealtmintrea Papii au fostu odeniora mari politici, prin geniulu loru au domnitu lumea, acellea timpuri trecura de multu, domnirea este perduta pentru totdeun'a, asta-di alt'a este missiunea ponteficatului. Fia ca sè o pricepa urmatorii lui Pius IX.

Camer'a representantiloru (congressulu) Uniunii americane se deschise in 4. dec. prin nunciulu presiedintelui republicei in Wacshington. Discursurile presiedintilotu acestei maretie republice se deosebescu multu de alle monarchiloru europeni, pentru cà acellea nu dau materia de atâte combinatiuni politice, apoi sunt simple, lipsite de frase pline de promissiuni, cu cari noi suntemu dedati a ne mangaiá pentru nefinit'a ticalosîa a calamitatiloru nostre politice si financiarie. — Quebeck, chiai'a poterii britarnice in Americ'a de nordu au fostu desiertata de ostasii Angliei, in urmarea nerdictului unui arbitriu numitu pentru deslegarea veterminabilei cestiuni canadice, carea se traganase atâti-a anni intre Angli'a si Americ'a. Dupa ce acesta certa se terminà pre calle amicabile, presiedintele republicei, facundu allusiune la fericit'a impacatiane, doresce in nunciulu seu, ca poporele urmandu essemplulu Americei, d'a deslegá eventualele certe prin amicabile verdictu de arbitri, spre a redá astfelu missiunii loru acellea millione de omeni, si spre a-si intinde manile cari le redicara spre a taiá cu arm'a certele escate.

Camer'a representantiloru Ungariei.

S i e d i n t i'a d e l a 4. d e c e m v r e, 1871.

Presiedintele deschide siedinti'a la 10 ore a. m. D'in partea guvernului sunt de facia ministrii: Lónyay, Pauler, Kerkapoly, Szlávy si Wenckheim.

Dupa verificarea procesului verbale alu siedintiei precedinte se presinta doue pstitiuni private, cari se trecu la comissiunea petitiunaria. — Ladislau Szögyényi presinta raportulu comissiunii petitiunarie despre petitiunile cuprinse in registrulu 50. Se va tiparí si pune la ordinea dîlei in siedinti'a de sambeta, 9. dec.

Ministrulu de cultu si instructiune publica, Teodoru Pauler, pune pre biuroulu camerei unu projectu de lege despre instructiunea elementaria a adultiloru. — Se va tiparí si distribuí.

Dupa ace'a camer'a trece la ordinea dîlei : continuarea desbaterii generale a supr'a bugetului.

Ernestu Simonyi luandu cuventulu, pentru a-si continuá vorbirea sa intrerupta in siedinti'a trecuta, critica singuratecele operatiuni financiariê ale guvernului, si apoi presinta in numele seu si in alu mai multoru consoci ai sei de principie unu projectu de resolutiune, dupa care oratorele si amicii sei de principie nu potu votá neci una suma pentru guvernulu de acum, si propunu, cá camer'a sè respinga bugetulu in generalu si specialu.

Cont. Teod. Csáky vorbesce in cestiune personala. Dupa ace'a iè cuventulu ministrulu de financie, Car. Kerkapoly, si in una vorbire de uná ora polemiseza contr'a deputatiloru Ghyczy si Simonyi. — Mai vorbescu apoi Ales. Csanády, Iul. Schwarz, Sava Vukovich si Basiliu Orbán, si cu acést'a

Siedinti'a se inchiaia la 3 ore d. m.

Siedinti'a de la 5. decemvre, 1871.

Presiedintele Paulu Somssich deschide siedinti'a la 10 ore a. m. Guvernulu e representatu prin ministrii : Pauler, Kerkapoly, Lónyay, Szlávy si Wenckheim.

Se verifica procesulu verbalu alu siedintiei precedinte. Presiedintele anuncia apoi mai multe petitiuni juredictiunarie, cari se trecu la comissiunea petitiunaria.

Fridericu Bömches adresseza ministrului de comunicatiune urmatori'a interpellatiune : 1) Are cunosciintia dlu ministru, cà de presinte in camer'a si senatulu d'in Bucuresci se pertrateza projectulu de lege despre junctiunea càliloru ferate romane cu calea ferata unguresca de ostu ? 2) Are cunosciintia dsa, cà bas'a acestoru pertratàri o formeza unu projectu alu guvernului unguresca, in care s'a projectatu pentru junctiune numai unu singuru punctu, si a nume pasulu Oituzu ? 3) Daca are cunosciintia despre acést'a, are de cugetu dlu ministru, cá spre sustienerea dumnitàtii si autoritàtii Ungariei sè chiarifice guvernulu romanu, pre bas'a despusetiunii §-lui 2. alu art. de lege 45 d'in an. 1868, cà guvernulu si legelatiunea unguresca, pre langa totu respectulu care lu au facia de drepturile statului vecinu, nu se voru induplecá prin vre-o fapta complinita a acceptá astu-feliu de concluse, cari eventualu stau in contradictiune cu interessele Ungariei ? 4) Ér' daca dlu ministru are cunosciintia despre acést'a si afacerea d'in cestiune a ajunsu poté cu consentiementulu seu inaintea camerei si a senatului Romaniei, cu ce motiveza dsa impregiurarea, cà fàra vre-o consultare prealibila si fàra consentiementulu camerei Ungariei, si in contradictiune cu §-lu 2 alu art. de lege 45 d'in anulu 1868, pertratàrile legelativei romane, eschidiendu junctiunea càlii ferate resaritene cu Muntenì'a, se reducu numai la junctiunea numitei càì ferate cu Moldov'a ? — Interpellatiunea se va comunicá ministrului de comunicatiune.

Colom. Tisza propune, cá camer'a sè puna la ordinea dîlei projectulu seu de resolutiune, despre tragerea in judecata a ministrului Tóth, dupa terminarea desbaterei a supr'a raportului generalu alu comissiunii financiarie.

Presiedintele intreba camer'a, daca voiesce séu nu sè puna la ordinea dîlei projectulu d'in cestiune. Doue-dieci de deputati ceru cá votisarea a supr'a acestei cestiuni sè se amêne pre siedinti'a venitoria (Sgomotu mare.)

Ios. Madarász protesteza solenu contr'a acestei maniere immorale. (Presiedintele lu roga sè se modereze.) Ar' trebuí sè jaca in interessulu ministrului, cá sè se scape de acusa, si elu insu-si ar trebuí sè cera pertratarea neamênata a motiunii lui Tisza. — Emer. Huszár néga cà s'ar' poté cere amênarea votisàrii a supr'a acestei cestiuni. — Cont. Ioanu Bethlen propune, cá camer'a sè pertrateze motiunea lui Tisza numai dupa deliberarea bugetului. — Lud. Csernátony intreba pre vorbitoriulu antecedinte cà, daca ar' fi elu acusatu, asceptare-ar' ore pàna ce s'ar' deliberá bugetulu ? Oratorele se plange apoi despre corruptiunea generala, carea emana de la drept'a si se manifesta in mare si micu. In fine cere pertratarea motiunii lui Tisza.

Colomanu Tisza si-retrage propunerea ce o a facutu asta-di, si daca ministrului i place a remané sub acusa in totu decursulu desbaterii bugetului, Dsa inca se invoiesce si nu mai insiste, cá propunerea sa sè se desbata mai inainte.

Cu privire la cererea celoru doue-dieci de deputati, cà votisarea sè se amêne pre mane, mai vorbescu inca Ios. Bánó, Paulu Szontágh, Aloisiu Degré, Ladislau Kovács si Carolu Bobory, inse, in fine, presiedintele dechiara, cà, de ora-ce deputatulu Tisza si-a retrasu propunerea, nu mai este de lipsa a se aduce nice unu conclusu.

Camer'a trece la ordinea dîlei si continua desbaterea generale a supr'a bugetului de pre anulu 1872.

Ignatiu Helfy face unele observatiuni la discursulu de ieri alu ministrului de financie Kerkapoly, care a reflectatu la lote nimicurile numai gravele imputàri ale lui Simonyi, relative la corruptiunea guvernului si apartitului seu, le-a trecutu cu vederea si a tacutu cá pescele. Oratorele voteza pentru projectulu de resolutiune alu lui Simonyi.

Josifu Madarász areta urmàrile daunose ale uniunii reale, se provoca la contele Andrássy care, pre tempulu candu erá simplu deputatu, inca s'a fostu dechiaratu pentru uniunea personale ; dupa aceea combate sistemulu parlamentariu actualu d'in Ungari'a, unde ministrii sunt totu-odata si deputatii si cá atari voteza insi-si pentru sine. Dsa inca voteza pentru projectulu lui Simonyi ; asemenea si Stefanu Patay.

Aristidu Máttyus pledeza pentru interessele comerciului, pre ca ri guvernulu le-a neglesu cu totulu, In fine polemiseza contr'a ministrului de financie, despre care dîce, cà si asta-di este mai multu unu professoru teoreticu, decâtu ministru de financie practicu.

Svetozaru Mileticiu vorbesce despre politic'a esterna a guvernului d'in punctulu de manecare alu natiunalitàtiloru si dîce, cà politic'a Ungariei nu este destulu de precauta ; ea face tierei multi inimici. Oratorele porta grige, cà va vení si acelu tempu, candu vre-unu diplomatu cislaitanu inca se va amestecá in afacerile Translaitaniei, precum s'a amestecatu unu diplomatu unguresca in afacerile Cislaitaniei.

Cu privire la politic'a interna oratorele imputa guvernului, cà opiniunea publica in Croatî'a a fostu contr'a bar. Levinu Rauch, acestu-a totu-si n'a fostu delaturatu indata d'in postulu seu. Guvernulu a amenatu diet'a croata fàra a o mai convocá, si prin procederea si tactic'a sa a provocatu rescol'a ogulina. Cu unu cuventu, natiunile nemagiare sunt oprimate si desconsiderate. D'in acestu punctu de vedere manecandu, face urmatori'a :

Motiune

la bugetulu presintatu de guvernu pre anulu 1872.

Considerandu, cà starea politica a tiereloru d'incolo de Lait'a, in multe privintie nu corespunde conditiuniloru cuprinse in art. XII. de lege de la an. 1867. ;

Considerandu, cà fostulu ministru-presiedinte, prin amesteculu seu in affacerile puru-interne ale Cislaitaniei, nu numai cà a venitu in contradictiune cu §. 27. d'in art. XII., dar' inca a espusu patri'a nostra la periculosa reactiune ce ar' poté sè resulte d'in evenemintele de d'incolo de Lait'a ;

Considerandu, cà acésta reactiune si-pote aflá radiemulu numai in neindestulirea cellei mai mari pàrti a locuitoriloru tierei ;

Considerandu, cà actualulu ministru-presiedinte, prin cuventulu seu de programu, nu dà nici unu prospectu, cà guvernulu ar avé intentiunea de a-si schimbá politic'a de pàna acum ;

Considerandu mai de parte, cà starea lucruriloru in Croatî'a-Slavoni'a nici de-cum nu este liniscitoria ; cà cea mai mare parte a locuitoriloru de acolo a aretatu cu ocasiunea alegeriloru prossime trecute cà nu este indestulita cu starea presente a lucruriloru ; cà politic'a guvernului a fostu si este de vina si asta-di, cà diet'a Crotîei-Slavoniei s'a amenatu mai de multe-ori contra spiritului constitutiunei, si astfeliu ea este impedecata de a se intruní pentru de a regulá trebele interne ale tierei si a reabilitá pacea interna ;

Considerandu, cà deslegarea cestiunei confinieloru militari se efeptuiesce parte in modu absolutisticu, parte prin participarea guvernului se da solutiunei o directiune, care nu correspunde nici constitutiunei, nici drepturiloru si interesseloru mamei-patrie Croatî'a si Slavoni'a ;

Avendu in vedere starea trista a Transilvaniei, care guvernulu nu este capabilu a o sustiené decâtu numai prin absolutismu si cu ajutoriulu unei legi electorale, care este basata pre illegalitate si este in contradictiune cu tote principiele representatiunei poporului ; cà cea mai mare parte a locuitoriloru tierei, facia cu politic'a guvernului, se abtiene de la alegerea de deputati, si pentru aperarea pretensiuniloru de dreptu nu afla altu refugiu decâtu passivitatea legale ; cu unu cuventu, cà dupa convingerea nostra, politic'a guvernului este indreptata intr'acolo, cá pre poporulu romanu sè-lu estruda d'in barierele constitutionalismului ;

Avendu in vedere, cà acele popore d'in Ungari'a, cari nu se tienu de nationalitatea magiara, parte prin representantii tierei aici in camera, parte prin representantiuni de la municipiuri, sub decursulu sessiuniloru acestei diete mai de multe-ori si-au manifestatu neindestulirea cu legea despre nationalitàti, si totu-si guvernulu n'a luatu in considerare aceste manifestatiuni, si n'a facutu nici unu pasiu pentru indreptarea acelei legi, ba elu nici macar legea esistente despre nationalitàti nu o aplica nici in privinti'a usului limbeloru, nici la numirea de oficiali publici ;

Avendu in vedere, in urma, cà guvernulu atâtu in trebele esterne câtu si in celle interne urméza o politica, care periclitéza independenti'a tiereloru de sub coron'a Stlui Stefanu, impedeca desvoltarea libera si constitutionale, periclitéza pacea si bunastarea poporeloru de sub guvernarea sea ;

D'in aceste considerante, si avendu in vedere cà politic'a urmata pàna acum de guvernulu presentu nu dà nici o sperantia la o viétia sanetosa de statu si la desvoltarea ei :

Subscrisii propunemu :

Onorabil'a camera sè enuncie prin resolutiune, cà : bugetulu pre gestiunea anului 1872. guvernului presentu nu lu votéza.

Pest'a, 1871. decemvre 5.

Dr. Svet. Mileticiu, Dr. Ios. Hodosiu, Ant. Mocioni, Ales. Romanu, Ales. Mocioni, Eug. Mocioni, Nic. Maximoviciu, Georg. Mocioni, Vinc. Babesiu, Laz. Ionescu.

Ioanu Kiss critica procederea guvernului, care, dîce oratorele, n'are alta intentiune, decâtu a nimicí ori-ce possibilitate, prin carea ungurii aru poté sè-si recascige independinti'a. Acésta procedere nu duce la nimic'a alt'a, decâtu la senatulu imperialu. Si acést'a este de la inceputu nesuinti'a guvernului, carea l'a indemnatu a se amestecá si in afacerea de impacatiune a cehiloru. Oratorele voteza pentru propunerea lui Simonyi.

Presiedintele anuncia, cà nu mai este nice unu oratoru insinuatu, desbaterea generale este deci inchiaiata. Propunetorii au cuventulu finalu.

Colomanu Széll, raportorulu comissiunii financiarie, si-reserva dreptulu d'a-si face reflessiunile cu ocasiunea desbaterii speciale.

In fine iè cuventulu Colomanu Ghyczy si mai recumenda odata primirea votului separatu.

Siedinti'a se radica la 3 ore d. m.

Ministrulu de justitîa a tramisu comissariului reg. d'in Transsilv. cont. Péchi, urmatori'a ordinatiune :

In partea a dou'a a §. 15. d'in ordinatiunea ministerieloru de interne si de justitîa d'in 12. aug. 1868, privitoria la desdaunarea de pamentu a urbarialitàtiloru in pamentulu secuescu, se cuprinde despusetiunea cà, daca urbarialitatea posesiunei desdaunande se trage la indoiela, atunci inainte de tote trebue sè se deslege cestiunea de dreptu spre ce scopu partile interesate sunt a se indrumá la autoritàtile urbariale. Procedur'a acést'a inse s'a doveditu prin prassa de defectuosa, incâtu nu s'au desemnatu marginile, pàna unde sunt oblegate a purcede pre calea legii partidele reieptate cu petitiunile loru de desdaunare, cu respectu la starea de dreptu a posesiunii loru

Spre indreptarea acestui defectu, ministrulu de interne, intielegundu-se mai inainte cu ministrulu de justitîa a ordonatu prin decretulu seu d'in 9. iuniu 1870, care l'au publicatu directiunea ardelenesca pentru desdaunare de pamentu, cà asemenea posesori, cari si-au anunciatu la tempulu seu pretensiunile loru pentru desdaunare de pamentu, fure inse de totu, séu numai in parte, reieptati, si-potu asterne recursele loru ulteriorie la tribunalulu urbarialu competente, in tempu de trei lune, computandu-se dela immanuarea decisiunii de respingere. Pre langa totu sensulu chiaru alu ordinatiunei mai susu amintite, totu-si o parte a tribunaleloru urbariale d'in Transilvani'a s'a indoitu, cà ore terminulu desemnatu in ordinatiune are a se referí numai la atestarea urbarialitàtii posesiunei séu totu-una-data si la legitimatiunea insusîrei cá mostenire secuiesca (hereditas siculica.) In acésta privintia provocu deci, in cointielegere cu ministrulu de interne, pre Escelenti'a Vostra, a indrumá tribunalele urbariale d'in Transilvani'a, cà pàrtile, cari si-au presintatu la tempulu seu pretensiunile loru legale de desdaunare, li e ertatu a-si asterne in tempu de trei lune dela resolutiunea de respingere, cererea loru sub acelu titlu de dreptu, cu care aru fi potutu pretinde inaintea anunciarei pretensiuniloru loru de desdaunare.

Totu una-data recercu pre Ecselentî'a Vostra, pentru incunoscintiarea si publicarea ordinaria, a tramite ordinatiunea mea presenta toturoru jurisdictiuniloru respective.

Epistole d'in Romani'a.

Corespondinti'a particularia a „Secolului" („Siècle.")

Bucuresci, 30. octomvre.

Ai recunoscutu, domnule directóre, cà inimicii vostri sciu totu ce se face la voi, pre candu voi nu cunosceti despre ei de câtu ceea ce li place sè vi lase sè sciti. Spre a inlaturá acestu reu ati propusu studiulu limbeloru straine in liceele vostre. Observarea este drepta si loculu destulu de eficace. Permite-mi inse a te intrebá de n'ar' fi de tre-

buintia sè sciti totu-de-odata si ce cugeta, si ce facu amicii vostri ? Si cá sè sciti bine ce facu inimicii vostri nu este de trebuintia, neaperatu chiaru se cunosceti actele inimiciloru vostri in tierele cari vi sunt devotate ? Ati contractatu in Franci'a obiceiulu, sè credeti cà Serbii, Bulgarii, Slavii de la média-di si chiaru Grecii sunt, séu prin religiune, séu si prin ginte, devotati Rusiei. Ambasadorii si consulii vostri, crescuti in acelea-si idee, si cei mai multi numiti in aceste functiuni politice prin favore si totu-deun'a dupa obiceiulu ce au guvernamentele d'a-i luá d'intr'unu cercu bine trasu si forte micu, au contribuitu forte d'a ve mantiené in acésta erore. Acést'a este caus'a, cà Franci'a, Republica séu regatu, cu Napoleone si chiaru cu d. Thiers. — singurulu cu tote aceste, care acum trei-dieci de ani intielesese acésta mare cestiune — se invertesce in giurulu acelui-a-si cercu si s'a lasatu a fi resturnata in acelea-si fagasie.

Religiunea ? domnule directore. Dar' nu mai suntemu in tempii, in cari omulu si-sacrificá esistinti'a spre a obtiené bine-cuventarea unui preotu ; nu vi-a doveditu, insusi d. Verillot, cà servitorii cei mai devotati ai religiunii u-i mai sacrifica nici chiaru interesele loru personali si materiali ?

Gintea ? Dar', — fàra a mai vorbí de Greci, — Bulgarii, Serbii, Croatii, Bohemii, sunt ore d'ace'a-si ginte cu Muscalulu ? Nu ; si facu apelu la ilustrii vostri istorici, la d. Michelet si Henri Martin. Si apoi identitatea gintei sè fia ore mai poternica de câtu amorea de potere si trebuinti'a innascuta, pentru unu omu cá si pentru unu poporu, d'a fi elu insu-si si a esiste prin elu insu-si ? Nu, si portarea Italiei in resbelulu trecutu a doveditu-o d'ajunsu.

Cunoscu, domnule directore, tote aceste popore, si le cunoscu nu numai cá vecinu si cá amicu, dar' prin retatiuni si studie necontenite in tempu de 25. de ani, si-ti potu afirmá, si la trebuintia a-ti dovedí, cà fia-care lupta pentru independinti'a sa, mai multu inca, pentru esistinti'a sa, si cà tote au fostu si sunt devotate Franciei cu spiritulu si cu nim'a, cu inim'a si cu spiritulu. Dar' „Dumnedieu este pré susu si Franci'a nu se vede de locu," mi dîcea la 1848 unu generalu croatu ; (insemna, cà elu erá in taber'a sa combatentu pentru Austri'a contr'a Ungariei.) „Da, adaugá elu ai dreptate, Austri'a ne amagesce ; da, Russi'a ne lingusiesce cu scopulu d'a ne cucerí ; da, numai Republic'a francese pote salvá natiunalitàtile ; dar' unde este ea ? nimicu nu are ea pentru voi, nici chiaru, unu cuventu de animare. Austri'a celu pucinu ni da asta-di arme si promissiuni, pre candu Franci'a nu voiesce a scí nici chiaru cà esistemu." Éca ceea ce a facutu si face inca singur'a *potere* a Russiei in Oriinte.

In resbelulu Crimeei, aceea-si gresiela. Uitati poporele si le lasati pre tote sè fia silite sè spere salvarea loru de la Russi'a, facundu-le sè crédia, cà n'aveti in vedere de câtu pre Turci si pre Austriaci, adeca trecutulu, ér' nu presintele, etichet'a, ér' nu realitatea.

Cu tote aceste gresiele, in resbelulu de la 1870, tote poporele d'in Oriinte erau inca cu voi, mai cu séma in septemvre. A ! daca guvernulu de la 4 septemvre — atâtu de criticatu si de calumniatu, pentru cà n'a sciutu reparà intru-o dî tote gresielele comisse in doue-dieci de ani — daca acestu guvernu n'ar fi avutu inca si nenorocirea d'a fi paralisatu prin fatal'a sa trunchiare — diumetate la Parisu si diumetate la Tours — si daca ar' fi cunoscutu poporele Oriintelui, i-ar fi fostu forte lesne d'a dá focu acestei spaimentatorie prafarei, in locu d'a face apelu la imperatori, naturalii vostri inimici. Atunci s'ar fi schimbatu cu totulu faci'a resbelului, cà-ci i-ar fi fostu preste potintia Engliterei sè nu se ocupe de câtu de sacii sei de bumbacu, pre candu Franci'a erá bentuita de masînele prusiane si de pescuirea oficiariloru prusaci, amatori de bijuterie si de dentele.

De câtu-va tempu, domnule directore, diuariulu domniei tale se ocupa seriosu despre cele ce se petrecu in Germani'a si in Austri'a ; dà-mi voia inse sè credu, cà, pentru a cuprinde bine planurile d-lui de Bismark, trebuie sè cunosceti ceea ce se face in genere in Oriinte, si in parte in Romani'a.

Spre finele resbelului, Russi'a denuncià totu-de-unu-odata tratatulu de la Parisu, in ceea ce se atinge de Marea-Negra, in acelu-a-si momentu principele Carolu de Hohenzollern denuncià si elu cea-l-alta parte a tratatului, in ceea ce privesce Romani'a. Printr'unu memoriu adresatu poteriloru, elu dechiara cà acestu poporu de ginte latina, inorinte si nedisciplinatu, nu pote fi guvernatu printru-o constitiune atâtu de liberale. Curundu dupa acést'a elu scrie una epistola càtra némtiulu Auerbach, si o face a se publicá, prin care, dupa ce trateza prusienesce pre Romani, dechiara cà are de gandu sè abdîca si sè se intorca in scump'a-i patria, de care inima sa a remasu lipita.

Deci d'in nenorocire principii nu abdîcu nici odata de bun'a loru voia. Deci nu se insulta in publicu upa natiune la càtra celu ce cugeta a ocupá tronulu ei. D'in tóte acestea decurge in modu evidinte, cà in acea epoca Prussi'a si Russi'a erau otarite sè puna man'a pre moscenirea marelui bolnavu, si cà pacea ce se inchiaià in curundu, si miscarea care se manifestase atunci in opiniunea publica in Englitera, le silira sè amêne cestiunea si sè schimbe tactic'a.

D'atunci, precum am aretatu in precedintea-mi epistola, Prusaculu incerca se cuceresca Romani'a prin cestiuni economice, prin colonie germane si prin afacerea Strousberg. Acestu planu, forte claru prin elu insu-si, a fostu esplicatu si printr'unu diuariu rusescu, care a marturitu „cà voru ajunge la annessarea Romaniei prin talimentulu ei." Romanii, nevoindu sè se dèe Prussiei, si Turci'a neprimindu cererea d-lui de Bismarck d'a tramite armat'a ei pentru a silí pre Romani sè se despoie de averile loru in favorea principiloru prusaci, d. de Bismarck si-schimbà d'in nou tactic'a, si d'asta-data se aruncà plas'a in apele turbure ale Austriei. Unu momentu de atentiune, te rogu, domnule directore, si pote cà acésta cestiune, ce atâtu intereséza pre Franci'a, pre Itali'a si pre Engliter'a, va devení mai clara.

La 1866, d. de Bismarck, pentru a deslipí pre Unguri de Austri'a, osendita la morte, li ofera Romani'a pàna la Marea-Négra, cu principele Carolu de rege. Acésta propunere, o cunoscu in modulu celu mai positivu, cà-ci ea fù facuta chiaru capiloru partitei natiunale romane, de càtra consulele generale alu Prussiei, d. Kaiserling.

Acesti-a refusandu, principele Carolu schimbà indata portarea sa ; elu s'aruncà in braciele omeniloru celoru mai petati, suspinde de faptu tote libertàtile, face alegerile prin bande compuse de omeni scosi d'in temnitie si d'in ocna, suspinde organisarea armatei natiunale, propune a se suprime limb'a francese d'in liceele nostre si a se inlocuí prin limb'a germana, devine, in fine, d'in principe romanu, unu simplu consiliaru alu d-lui de Bismark si apoi anuncia si plecarea sa, de nu i se voru votá legile cari sè-i dèe poterea absoluta, precum si acele prin cari tote veniturile natiunii sè se dèe Prussiei, sub forma de ipoteca pentru construirea càliloru ferate ale Romaniei. Si sè se bage de séma, cà nu vorbescu acì de câtu numai de ceea ce este oficiale cunoscutu, éca cá doveda câte-va cuvinte ale unui deputatu, d. Campineanu, ce le estragu d'in procesulu verbale alu siedintiei Camerei de la 23 marte, publicatu de mai multe diuarie :

„Credu, cà Adunarea ar trebuí sè profite, cá de una buna ocasiune, de dechiararea principelui, cá sè se scape astu-felu de una dinastia, carea n'a adusu cu dins'a de câtu nenorociri. Alteti'a Sa ne uresce si nu este prudinte cá natiunea sè fia guvernata de unu principe, care o uresce si care pote sè ne aduca nenorociri, ce nimeni nu le pote prevedé. Credu, cà acumu candu Prussi'a a desceptatu resemtiemintele si ingrigirile Europei in contr'a ei, este momentulu celu mai favorabile cá sè esîmu d'in acésta grava situatiune. Adunarea dar' sè ièe actu d'acésta abdicare si sè proceda la nou'a organisare a tierei."

Deputatii siovaindu in acea dî d'a luá una otarire, numira in tempulu noptii ministeriulu actuale. Camer'a fù disolvata si serman'a Francia a Dunarei lupta mereu si ea singura contr'a valuriloru furiose si innecatorie ale prusianismului, ajutate acum de Austri'a, recadiuta in mrejele d-lui de Bismark.

Dovéda cà propunerea facuta la 1866 Unguriloru, s'a facutu acum Austriei si s'a primitu de dd. de Beust si Andrássy, este schimbarea politicei si a ministeriului ce se facù in Austri'a. Ministrii si imperatorele adoptasera una politica mai federalista. Dietele, in cari domniá spiritulu germanu, fure disolvate ; procedasera la noue alegeri ; recunoscusera drepturile Bohemiloru, si insu-si imperatorele se legase in publicu si in modu oficiale càtra dinsii, si in totu acestu tempu, dd. de Beust si Andrássy nu sciu nimicu d'in tote aceste !

Vine apoi bun'a intrevedere intre ambii imperatori si ai loru ministri, si atunci numai dd. de Beust si Andrássy afla ceea ce se facuse ; numai dupa acésta intrevedere ei protesta contr'a federalismului si amenintia a-si dá demissiunea de nu se va revení la dualismu. Imperatorele la rondulu seu, éca-lu innundatu de o noua lumina ; elu revenì la vechi'a politica, respinge ministeriulu Hohenwart si arunca d'in nou imperiulu in vechiele-i fagasie, mai fatale de câtu ori candu, cà-ci asta-di, cum dîce diuariulu „Hanodin Listy", „este unu abisu fàra fundu intre coron'a Bohemiei si a imperiului."

Epistol'a mea a devenitu pré lunga, domnule directore, si apoi credu, cà cetitorii „Secolului" aru poté dîce, cu dreptu cuventu, c'am lipsitu la deferinti'a ce li detorescu, daca asiu insiste a li mai dá dovedi despre cestiuni atâtu de simple. Invoiel'a intre d. de Bismark si Austro-Ungari'a este clara. I s'a promisu concist'a principateloru Dunarei, care va si incepe indata prin concessiunea data Austriei a càliloru ferate, concedate mai inainte companiei principiloru prusaci.

Cu acestu scopu Camerele romane fure convocate acum. Slabiunea, critic'a pusetiune a imperiului si ambitiunea desfrenata a omeniloru, facura pre dd. de Beust si Andrássy sè primesca propunerile d-lui de Bismark, fàra a vedé cà acum Prussi'a si Russi'a n'au de câtu sè procure Slaviloru de la media-di, Serbiloru si chiaru Romaniloru, midilocele neaperate, si imperiele Austriei si Turciei si-voru fi facutu véculu.

Franci'a, Itali'a si Engliter'a intielege-voru acum aceea ce se face in Oriinte si ce trebuie sè faca ele ? Otarí-se-voru in sfersîtu a-lu smulge, pàna mai este tempu, d'in ghiarele aquileloru russe si prussiane ? Ni place a o sperá, dar' constatàmu toti, si cu dorere, cà pàna acum aceste trei natiuni au lucratu si lucra pentru Prussi'a si pentru Russi'a.

Frati romani !

Tient'a toturoru sciintieloru este cunoscerea adeverului, pentru-cà adeverulu este caleusulu spre dreptu, ér' dreptulu este piedestalulu toturoru fericiriloru, si fericirea generale este scopulu vietiei omenirii.

De aceste idee petrunsu m'am determinatu la compunerea catalogului meu alfabeticu a toturoru juristiloru romani d'in Austro-Ungari'a pentru-cà : prin acelu-a am doritu a dá inteligentiei romane una carte, d'in carea sè pota vedé pàna la ce numeru amu ajunsu in tempulu presentu cu aperatorii de dreptu, si in ce gradu dorimu a cunosce adeverulu ! — Mai de parte, amu doritu a face lumei civilisate cunoscutu, cà noi romanii, cari abié numai de la 1848 incoce amu ajunsu a poté mai liberu sè ne ocupàmu de sciintia si de cunoscerea adeverului, nu stàmu asiè de reu, precum i-a placutu anglesului Blohme a ne descrie, dîcundu, cà nu avemu 10 juristi in totu sinulu natiunei nostre.

Si candu am emissu apellulu meu càtra juristii romani, publicatu in tóte diurnalele romane, ba si in cele maghiare, me mangaiám cu speranti'a, cà voiu fi spriginitu de toti juristii romani fàra osebire de cutare colore ori sentiementu politicu. Catalogulu meu, precum nice eu cá officialu, nu are nimic'a cu politic'a, acelu-a nu este nice activistu nice passivistu, ci este mai inainte de tote una carte statistica curatu romana si pentru folosulu unui scopu romanu !

Cá atare cutediasemu a priori a contá la spriginele caldurose alu toturoru romaniloru juristi, cari, sum convinsu, fàra de osebire li place a se luptá pentru adeveru si dreptate, intocmai cá Horatii si Curiatii pentru invingerea patriei loru ; dar' dorere, pàna cu datulu de asta-di forte pucini si d'in pré rare locuri m'au onoratu cu datele ce le cerusemu. Transilvani'a, cu esceptiunea Fagarasiului, Sabesiului-sasescu, 3 de la Orestia, 2 de la Monoru si unulu dela pretori'a siculica, a remasu preste totu in passivitate, de la Comlosiu, Zelau, Borosiu-Ineu, Sigetulu-Marmatîei, Seleusiu (Nagy-Szölös), Beiusiu, Bai'a-Mare, Pest'a, mi-au venitu orecâte insinuàri, dar' unde sunt comitatele Bihorului, Aradului, Timisiului, Torontalului, Bichisiului, Ciongradului, Carasiului, Satumarelui si altele de prin Ungari'a ; unde este Transilvani'a si Bucovin'a, unde sunt juristii romani d'in Austro-Ungari'a, cari au emigratu preste Carpati, cautandu-si acolo ocupatiune, unde sunt de nu voru sè auda vocea provocatoria a unui romanu !

Deci dar' Domnii oru juristi romani d'in tote anghiurile Austro-Ungariei, prolungindu-vi terminulu de insiunare la catalogulu meu alfabeticu pàna in ultim'a decemvre 1871., ve rogu fratiesce pentru spriginirea intreprinderei mele.

Abrudu in 26/14 noemvre, 1871. *)

Basiliu Basiota.

Gratiu, 3. decemvre, 1871.

Ve rogu Domnule Redactore a publicá urmatoriele publicului Dvostre :

„Resbelulu franco-teutonicu".

Fascicululu a IV. d'in „resbelulu franco-teutonicu," care apare in editur'a nostra d'impreuna cu tabloulu, ce represinta Parisulu, se tramite acum stimatiloru nostri abonenti. Impregiuràri independinte de noi au produsu intardîarea aparitiunei acesteí intreprinderi literarie. Autorulu de pàna acum, Dlu A. Bujoru, s'a retrasu dela edarea opului si eu am fostu silitu a me adresá la diferite persone rogandu-le de concursulu loru, pentru a indeplinî cu demnitate oper'a intreprinsa. Acum mi-a succesu a acuirá pre Dlu Victoru Turtureanu, care ni-a pusu la dispusetiune concursulu seu si am dispusu cá in viitoriu sè apara opulu cu acuratétia. Preste pucinu va aparé fascicululu a V. si cele urmatorie in tempulu celu mai scurtu posibile.

Ni-a venitu la cunoscintia, cum-cà cu deosebire in Romani'a s'au facutu multe prenumeratiuni pre la agenti, cari, fàra a fi indreptatiti d'in parte nostra, au incassatu si bani. In interesulu nefericitiloru francesi, caroru-a este destinatu totu venitulu curatu, in interesulu on. publicu abonatu si alu nostru reciprocu vinu a rogá pre toti acei Domni, cari au abonatu la cine-va, a ne incunosciintiá in terminulu celu mai scurtu despre agentii, la cari au abonatu, despre sumele solvite si esemplarele subscrise, alaturandu-ne eventualminte cuitantiele pentru a avé la mana documintele necessarie pentru a poté face pasii de lipsa contr'a aceloru-a, cari au comisu fraudu lu. Noi d'in parte-ne vomu face tóte cele posibile, cá publiculu, in câtu ni stà in potere, sè nu sufera.

Atragemu deci atentiunea on. publ. romanu asupr'a acestui incidinte, care nóe ni-a causatu daune nereparabili si facundu acésta amara esperintia sistàmu òri-cui dreptutulu a primí in numele nostru prenumeratiuni, rogandu pre on. publ. a se adresá in acésta privintia numai la noi.

---

*) Tote diurnalele romane sunt de nou rogate pentru reproducerea acestui apelu in colonele loru.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Rogàmu pre tóte foiele nationale romane a inconosciintiá pre publicu despre aceste spre a lu scutí de fraudulenti.

Paulu Cieslaru.

VARIETATI.

*** (Academì'a de sciintie d'in Parisu.) D. Barbe, vechiu officieru de artilerì'a, a comunicatu Academìei resultatulu observatiuniloru sale asupr'a efecteloru comparative ale pulberii si ale dinamitei. Se scie, cà nitroglicerin'a este resultatulu actiunei acidului nitricu (apa tare) asupr'a glicerinei. Acést'a e o substantia, cu care cine-va nu pote amblá de câtu cu mare precautiune, d'in caus'a facilitàtii cu care detunéza, si a violentiei esplosiuniloru. Inse daca acestu periculosu licuidu este versatu pre o pulbere de natur'a nesipului, elu se insinuesce in porii corpusculiloru cari compunu acésta pulbere siliciosa, este astu-felu la adapostu de loviturele usiore, séu de actiunile esteriori, si devine, sub numele de dinamita, cu atâtu mai inocinte, câtu erá teribile sub form'a sa d'antâiu. Facundu alternativu usu de pulbere si de dinamita, cá sè practice unu tunelu, D-nu Barbe a potutu, constatá, cà pulberea e de preferitu, candu trebue sè se sparga scopele (stance) fragede si omogene, pre candu dinamit'a este mai buná pentru a sparge petrele tari. S'a constatatu apoi cà pentru sapatulu putiurriloru, precum si la constructiunea galerìeloru, merge cine-va de patru ori mai inte cu dinamit'a de câtu cu pulberea.

*** (Incunosciintiare.) „Tabelele de parete cu tipari colorite (20 la numeru) si Indreptariu" se mai afla de vendiare la subscrisii in Lapusiulu-unguresc (M. Lápos, Transilvani'a) cu pretiulu de 5 fl. v. a. unu esemplariu. Domnii abonanti, cari voru prenumerá odata mai multe esemplarie, voru primí 10% rabatu. Totu cu acésta ocasiune se aduce la cunosciinti'a Dloru abonanti, cari au binevoitu a se prenumerá la càrtile „Geografi'a regatului Ung. si Fisica," cà aceste càrti s'au pusu sub tipariu, si voru esí câtu de curendu la lumina. — Abecedariulu, d'in lips'a prenumerantiloru nu s'a potutu pune pàna acum sub tipariu, inse in scurtu tempu se va pune si acestu-a. — Lapusiulu-ung., 3 dec. 1871. — Varnasi. Rosiu.

*** (Regulamentu nou pentru advocati.) Comissiunea esmissa pentru revisiunea regulamentului ce a sustatu pàna acum pentru advocati, si-a inceputu activitatea in 30 noemvre, sub conducerea presiedintelui de la tabl'a regesca, Nicolau Szabo. In prim'a siedintia s'au primitu, fàra diferintia de pareri, reformele cele mai essentiale cuprinse in paragrafulu antâiu alu projectului. Dupa aceste reforme pentru calificatiunea advocatîale se recere: absolverea cursului de patru ani la una facultate juridica, doctoratulu si pracsa de patru ani (duoi langa unu advocatu si duoi la tribunalu); mai departe, censur'a advocatîale de acì inainte nu se va face la tabl'a regesca, ci inaintea unei comissiuni, alesa a nume spre acestu scopu. Pentru Transsilvani'a se va formá una comissiune deosebita. Se asigura, cà acestu nou regulamentu pentru advocati va intrá in vietia pàna in 1 ianuariu 1873. — Fericiti cei ce au scapatu de darulu acestoru reforme.

*** (Incendiuri.) Ministeriului de interne s'au anunciatu urmatoriele incendiuri: in Cottunu, in Transilvani'a, au arsu 50 case si edificie de economì'a; in Gradisce, totu in Transilvani'a, a arsu o cuantitate mare de grâu, in pretiu de 12.841 fl. si in Bacâu-micu, comitatulu Sabolciului, inca s'au consumatu prin focu cuantitàti insemnate de grâu si fênu uscatu.

*** (Credeulu politicu alu Dlui Iustinu Popfiu.) — In 1. decemvre a. c., dlu Iustinu Popfiu (unguresce Pappfy) rostì programulu principieloru si convingeriloru sale politice càtra alegatorii cercului de Margit'a, comitatulu Bihorului, unde Dsa a pasîtu cá candidatu de deputatu pentru diet'a pestana. Neiertandu-ne spatiulu a publicá mai pre largu acestu programu, prin care dlu Popfiu se recomenda cu tota caldur'a increderii alegatoriloru, estragemu acì d'in dinsulu câte-va momente, cari ni se paru mai insemnate, si, d'in punctulu de vedere alu dlui candidatu, mai patriotice. Dlu I. Popfiu nu se dechiara limpede nice in drept'a, nice in stang'a, dar' cu tote acestea, manecandu d'in punctulu de vedere patrioticu, desfasiura nesce principie si convictiuni mai briliante si mai incantatorie, decâtu chiaru ale celui mai resolutu aderinte alu operei lui Deacu. Éca ce marturisesce oratorulu si poetulu nostru intre multe altele: „Fratiloru! Doue càli ni stau inainte. Despre una parte sistemulu constitutiunalu d'in vigore, care, punendu coron'a regala pre capulu unui-a d'intre cei mai nobili descendenti ai casei domnitorie, ni deschise una noua epoca, in care imperatulu incoronatu si patri'a repusa in dreptulu seu se imbracisieza cu iubire imprumutata .... Despre cea-lalta parte nesuinti'a fàra base sigura si fàra scopu determinatu, si unu mare semnu de intrebare, cà ce va fi ore de noi, daca vomu aruncá de sub petiore basea sigura, depusa odata?! — Sum convinsu — dîce totu dlu Popfiu, — cà esprimu sentiemintele Dvostre ale toturoru, candu dechiaru detiermuritu, cà stau pre terenulu constitutiunii d'in vigore, carea, fiindu oper'a pacii, si intindiendu-ni destula base pentru intruparea nesuintieloru nostre tientite spre desvoltare si inflorire spirituale si materiale, ni desface cortin'a unui venitoriu mai frumosu, mai fericitu .... Si ce ar' vení dupa acést'a? ce ar' vení, daca amu lapedá de sub petiore basea sigura, pre care stàmu? Unu chaosu nepetrunsu — totu dlu Popfiu dîce, — in care cine scie pre ce parte aru apucá, si pre ce tiermuri aru aruncá fortunele corabi'a patriei nostre? Dar' ce posedemu este realitate imbucuratoria, carea, de-sî si-traiesce anii de junetia, si-produse totu-si fruptarile! Patri'a devenì libera, constitutiunea restituita, representatiunea poporului reinnoita, in fruntea tierei ministeriulu respundietoriu, scaunulu guvernului nu e Vien'a, pamentulu strainu, ci inim'a patriei, Bud'a-Pest'a. Si se intemplara tote acestea fàra cá sè se fia versatu la leaganulu acestei minunate renasceri nici celu mai pucinu sange; se intemplara tote acestea in pace, in linisce, cum se zidescu operele duratorie!" — In fine mai amintimu unu punctu, unde dlu I. Popfiu vorbesce nu numai cá patriotu, ci si cá romanu, si prin care dsa si-incoroneza programulu convictiuniloru, capulu de opera, neasceptatu de la dsa. Dlu Popfiu constateza cu bucurìa, „cà pretensiunile drepte ale poporeloru conlocuitorie, provenitorie d'in egalitatea drepturiloru, dictata prin insa-si mam'a natura, si prochiamata serbatoresce in 48, de pre tribun'a dietei tierei, si nesuintiele loru pentru pastrarea esistintiei, pentru cultivarea limbei si asecurarea natiunalitàtii, aflara acum mare parte recunoscintia faptica. Au legea de natiunalitate, creata prin parintii patriei, nu este ea recunoscinti'a serbatoresca a esistintiei, a limbei si natiunalitàtii poporeloru, cari locuiescu in acésta patria la-olalta cu fratii magiari? Si am firma credintia — adeca dlu Popfiu — cà in câtu si-potu formá inca aceste popore, si a nume romanii, intre marginele intregitàtii patriei, dorintie drepte spre garantarea si promoverea interesseloru loru de natiunalitate si cultura: pre calea legala, ce ni deschide sistemulu constitutiunalu d'in vigore, se potu validitá, si se voru validitá la rondulu seu in cointielegere fratiesca, fàra conturbarea armonìei si a soliditàtii."

*** (Noue lucràri gigantice.) Citimu in diariulu „l'Observatore Triestino: „Ni vine de la Marea-Négra noutatea, cà Tiarulu Alesandru n'a fostu la Caucasu numai a-si trece in revista corpurile de armata, ci pentru a meditá asupr'a lucràriloru cari potu face mai productive cuceririle realisate degiá. Se va ocupá cu deschiderea unei càì fluviale care sè lege Marea-Négra cu Marea Caspica, servindu-se, in occidintele cursului Manutsch, de afluintele Donului si la Vestu de Cherma, de unu altu fluviu ce si-are isvorele in Caucasu. Intenderea trascului este de 630 verste, preste totu 90 miluri germane. Dar' muntele de strabatutu, care separéza cele doue vài, are 8 verste séu mai multu de unu milu germanu. Au sè se faca mari sapature si se voru ocupá cu aceste lucràri 32.000 de lucratori. Va trebuí 6 ani pentru a se ajunge acestu scopu, alu carui-a costu va fi de 81 milione ruble. Totu ce precede resulta d'in studie si calcule intreprinse inca d'in 1864. Calea fluviale va deschide una comunicatiune intre Occidinte si Asi'a centrale. Una astufelu de intreprindere gigantica respunde trebuintieloru forte vastului imperiu rusu. Dar' canalulu de Suetiu si Muntele Denis sunt acì cá sè ateste, cà nimicu nu este imposibile vointiei geniului umanu. Banii Occidintelui de sicuru cà voru contribuí la acésta opera, precum au contribuitu si la constructiunea drumuriloru de feru ruse. Astu-felu unirea Marii-Negre cu Marea Caspica nu se presinta cá una simpla ideea, ci cá unu projectu, care a facutu obiectulu studieloru practice. Esecutarea nu i este de câtu una cestiune de timpu si de bani. Creditulu radica milióne. Câtu pentru noi, suntemu detori chiaru d'acum a ne prepará sè participàmu, cá de dreptu, la comerciulu asiaticu. Degiá una cale s'a deschisu, gratîa canalului de Suetiu, una a dóu'a cale, care sè strabata in centrulu Asiei, se va deschide. Vomu poté lesne profitá de ea, cu ajutorulu marinei nóstre, si in parte prin midiloculu unei linie neintrerupte si drepte de drumu de feru, care si-va avé capulu la Triestu si se va terminá la unu portu alu Marii-Negre. Scurtandu astu-felu distantiele pàna la acestu d'in urma portu alu Eusinului, vaporele nostre voru poté schimbá productele occidentali transportandu-le in Marea-Caspica si vice-versa. Nu incape indouiéla, cà cea mai mare si mai buna parte d'in traficulu asiaticu va apartiené marinei ruse si marinei persane, stapan'a Marii-Caspice. Dar' aceste mari nu voru stá inchise celoru alte natiuni: pavilionulu austro-ungaru va poté falfaí in cele mai bune conditiuni si cu mai putiene cheltuiele de câtu cele-l-alte pavilione occidentali. In vecinetatea Rusiei, nasce unu interesu reciprocu d'a facilitiá, prin tratate, traficulu intre cele doue imperie. Marin'a austriaca, departe d'a fi una rivale, va devení unu comodu ajutoru alu marinei ruse, ne fiindu nici destulu de desvoltata, nice destulu de numerósa pentru a alimentá si slabí singura traficulu. In fine daca, prin deschiderea Mont-Cenis si ace'a care se ascepta a muntelui Saint Gothard, Triestulu se vede apasatu de cele-l-alte-porturi occidentali, cu dreptulu positiunii sale, Triestulu nu se pote lasá sè fia apasatu de nici unu portu orientale. Sè profitamu de comunicatiunile degiá deschise si sè grabimu pre acelea cari naturalminte trebuiescu sè se deschida. Triestulu trebuie sè se puna in stare d'a ajunge celu d'antâiu, esecutandu-si misiunea d'a retiené si reconduce chiaru in apele Adriaticei una parte considerabile d'in traficulu intregei lumi!

„Rom."

Sciri electrice.

Versali'a, 4. decemvre. Projectulu pentru organisarsa consiliului de statu in curundu va ajunge inaintea adunarei nationale. Membrii acelui consiliu voru fi alesi de Adunarea nationala si li se va asemná o léfa de 15,000 franci.

Berolinu, 4. decemvre. „Biroulu Wolff" anuncia: In intregu raionulu occupatiunei germane in Franci'a s'a proclamatu starea de assediu. Crimele in contra militariloru germani se voru judecá prin tribunalele martîale germane.

Rom'a, 4. decemvre. Camerei s'au presentatu mai multe projecte de legi, intre cari se afla o conventiune referitoria la càlile ferate ale Italiei sudice — Pisanelli a cetitu adress'a, cá respunsu la discursulu de tronu. Dupa aceea se incepù desbaterea definitiva a supr'a economìei de tu pentru an. 1871. — Congressulu telegrafistilotu otarì a invitá la siedinti'a prossima representanti ai unoru societàti telegrafice private, cá cunoscutori ai objectului d'in cestiune.

Waschington, 4. decemvre. Congressulu s'a deschisu la médìa-di, Presiedintele recomendà schimbarea tarifei si stergerea toturoru contributiuniloru interne, afara de dàrile pentru tutunu, alcoholu si timbru.

Constantinopolea, 4. decemvre. La insistinti'a consulelui germanu, port'a a telegrafatu principelui Carolu, cá sè satisfaca reclamatiunile actionariloru lui Strousberg.

Waschington. 4. decemvre. Messagiulu presiedintelui càtra congressu atinge cestiunea degià complanata a Alabamei, atinge visit'a marelui principe Alesie, prin carea s'a doveditu durabilitatea relatiuniloru amicabile intre Americ'a si Russi'a, precum si procederea neresponsabila a consulelui rusescu Catacuzis, care a facutu necessaria rechiamarea sa; messagiulu dîce mai departe, cà cestiunile Cuba se voru deslegá pre cale amicabile prin politic'a de impatiune.

Brussella. 5. dec. List'a ministeriala se va compune in modulu urmatoriu: Theux ministru fàra portfoiu, senatorele Aspromontu Lynden ministru de esterne; deputatulu Delcourt de interne; Malou de financie; advocatulu Landour de justitîa; Moncheur de lucràri si Guillaume ministru de resbelu.

Belgradu, 5 dec. Se afirma cu siguritate, cà intregu ministriulu va repasí; politic'a esterna se va schimbá cu totulu.

Bucuresci, 5. dec. Guvernulu presintà camerei unu projectu de lege privitoriu la restringerea libertàtii de pressa.

Parisu, 6. decemvre. Thiers are de cuoetu, cá in venitoriu sè se alipesca mai tare de majoritatea camerei, decâtu cum s'a alipitu pàna acum; si se dîce, cà atitudinea mai multoru deputati d'in a numite departemente, unde domnesce mare irritatiune, l'ar fi indemnatu spre acést'a.

Rom'a, 6. decemvre. Unii diplomati straini, arcreditati la santulu scaunu si mai papistasi decâtu insu-si pap'a, s'au incercatu de nou a induplecá pre infalibilulu parinte, cá sè parasesca Rom'a, dar' resultatulu toturoru incercàriloru a fostu unu fiasco completu. Monseniorulu Marmillod, care a venitu la Rom'a a nume spre a secundá acestoru domni, a trebuitu sè se reintorca cu buzele imflate. — In 9 lun'a curinte tribunalulu penalu va pertractá a supr'a turburàriloru ce s'au intemplatu in decursulu lunei lui augustu in Via Gesu; preste totu sunt 18 acusati, intre cari si 3 preati.

Parisu, 6. decemvre. Membrulu comunei Lisbonne fù condamnatu la morte.

Burs'a de Vien'a de la 6. decemvre, 1781.

5% metall.	59.—	Londra	117.70
Imprum. nat.	68.90	Argintu	117.50
Sorti d'in 1860	101.80	Galbenu	5.57
Act. de banca	807.—	Napoleond'or	9.32
Act. inst. cred.	310.40		

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU.

S'a tiparitu in Pest'a 1871. prin Victoru Hornyánszky Strad'a Idoliloru Nr. 20.